

	Begeleidingsopdracht Verbindingsambassadeurs	
	Praktijkverhaal	Groep INTRO (Brussel)

Groep INTRO (regio Brussel)

Groep INTRO heeft in Brussel vestigingen in Anderlecht en Molenbeek (en t.e.m. 2022 ook in Schaarbeek). De werking bestaat uit vier teams: twee teams werken aan de begeleiding en opleiding van werkzoekenden, een team richt zich op jongeren in een onderwijstraject en tot slot is er een vrijetijdsteam. Het vrijetijdsteam richt zich tot verschillende doelgroepen, telkens jongeren in een kwetsbare situatie: jonge vrouwen met een migratieachtergrond, kinderen en jongeren met een handicap en jonge nieuwkomers. Zo bieden ze vorming en activiteiten aan in het asielcentrum in Steenokkerzeel en organiseren ze een OKAN After School-werking voor OKAN-leerlingen. Daarbij leren de jongeren de stad beter kennen, alsook verschillende jeugd- en sportwerkingen. Jongeren individueel toeleiden naar vrije tijd, hoort daar in principe niet bij.

Ex-OKAN'ers betrokken houden

Initieel wou Groep INTRO in Brussel 2 parallele OKAN-werkingen uitbouwen: een in Anderlecht (voor de OKAN-klassen uit Brussel Stad en Anderlecht) en een vanuit Sint-Pieters-Woluwe (voor de OKAN-klassen uit beide scholen in Sint-Pieters-Woluwe). Het project verbindingsambassadeurs was oorspronkelijk volledig geënt op de werking in Anderlecht, met de gemeente Anderlecht als co-financier en met Vluchtelingenwerk Vlaanderen als partner. Het doel van het project was om ex-OKAN'ers samen te brengen en in te zetten als buddy voor de huidige OKAN-leerlingen. In principe is de OKAN-werking immers voorbehouden voor OKAN-leerlingen. Groep INTRO leert de jongeren via de OKAN-activiteiten het bestaande aanbod kennen, daarna worden ze geacht zelf hun weg te vinden naar een vrijetijdsbesteding. Ex-OKAN'ers kunnen wel nog wat blijven hangen, maar dat is eigenlijk niet de bedoeling.

Groep INTRO zag hier een gemiste kans. De medewerkers van Groep INTRO beschikken niet over de authentieke ervaringskennis van de OKAN-jongeren zelf. Het zou sterk zijn als de ex-OKAN'ers als een buddy die kennis kunnen binnen brengen in de werking. OKAN-leerlingen hebben zo mensen ter beschikking die hen meer ten volle begrijpen. Ook de ex-OKAN'ers kunnen hier hun voordeel mee doen. Ze beschikken over zoveel competenties, hebben zoveel al meegemaakt op jonge leeftijd, beschikken over coachende vaardigheden... Op termijn zouden deze jongeren kunnen uitgroeien tot animator en in hun vrije tijd een betekenisvolle rol kunnen opnemen. Het initiële doel was dus om een versterkend traject op te zetten voor de ex-OKAN'ers zodat ze elkaar kunnen blijven ontmoeten, maar ook om vorming en intervisie te voorzien zodat ze die rol van buddy kunnen opnemen.

Moeizame start

Maar door personeels- en coronaperikelen lag de OKAN-werking in Anderlecht een langere tijd stil. En ook al bleef de OKAN-werking in Sint-Pieters-Woluwe wel actief, het bleek niet evident om de ex-OKAN'ers die er naar school gingen en zowat overal in Brussel wonen, te motiveren om naar het jeugdhuis in Anderlecht te trekken om daar hun vrije tijd door te brengen. Het jeugdhuis bruipte op dat moment ook niet echt van de activiteit en bovendien waren nog bijkomende investeringen nodig vooraleer het jeugdhuis in Anderlecht kon uitgroeien tot een aantrekkelijk jeugdlokaal en een uitvalsbasis voor de (ex-)OKAN-werking.

Geen OKAN-werking betekent natuurlijk ook tijdelijk geen ex-OKAN'ers om het project op te stoelen. Via andere partners en de vervolgcoaches, die de leerlingen nog een tijdje na de OKAN-klas blijven opvolgen, probeerden de verbindingsambassadeurs contact te leggen met ex-OKAN'ers, maar dat bleek niet zo eenvoudig als er niet eerder een vertrouwensband met de jongeren is opgebouwd.

Het project was ook nog vrij open en dat maakte het ook niet zo duidelijk voor de jongeren wat ze precies mochten verwachten.

Nieuwe wending aan het project

Een sterke OKAN-werking vormt de beste en misschien zelfs een noodzakelijke basis voor een dergelijk project. Ex-OKAN'ers of andere jongeren individueel aanspreken om buddy te worden is een tijdrovend en moeizaam proces. Ex-OKAN'ers hebben ook veel zorgen aan hun hoofd: ze moeten hard studeren en ze zorgen vaak voor jongere broers of zussen. In hun schaarse vrije tijd proberen ze vaak een centje bij te verdienen. Nochtans genieten ze wel van vrije tijd. Sporten en bewegen blijven populair. Ook vinden ze het fijn om in groep op pad te zijn. Ze horen dan ergens bij. Veel jongeren hebben een sterke focus op Nederlands leren en een grote drive om met Nederlandstaligen in contact te komen, zeker in Brussel, waar er buiten de school weinig Nederlands wordt gesproken.

“Die jongeren zijn heel fel gefocust op hun opleiding. Ik vraag dan wel eens: “Wat doe je in het weekend?” Studeren, is dan het antwoord. Even ontspannen zit er niet in. Dat zit er bij hen van thuis uit echt in gedrild: wij moeten vooruitgang maken. Daarna mogen we pas toffe dingen doen. Ze voelen zich ook nog niet echt deel van de maatschappij en ze zijn ervan overtuigd dat ze eerst Nederlands moeten leren. Ze zien niet altijd in dat ze via de vrije tijd ook Nederlands kunnen leren. Ze zien er het nut nog niet van in.” (Verbindingsambassadeur Groep INTRO Brussel)

OKAN-leerlingen gaan in Brussel bovendien doorgaans niet naar school in de buurt waar ze wonen en veranderen ook vaak van school (na de OKAN-klas), zodat ze moeilijker ergens aarden. Als school, thuis en vrijetijdsbesteding ver uit elkaar liggen, dan zitten jongeren voortdurend op de metro en dat werkt niet.

Terug een stevig fundament leggen

Ook al is er bij Groep INTRO het volle besef dat het project een beperkte tijdsduur heeft en is er de grote drive om de doelen te realiseren, toch kan je niet veel bereiken zonder een stevig fundament. Daarom investeerde het project terug in het opbouwen van een vertrouwensband met de jongeren. Ook diende men terug een netwerk uit te bouwen met externe partners, door langs te gaan en deel te nemen aan overleg en evenementen en zo uit te groeien tot een vertrouwd gezicht. Dat laatste vormt soms een extra uitdaging voor een jeugdwerker.

“Met een groep jongeren werken, is op zich vrij duidelijk. Een netwerk uitbouwen is dat minder. Ik ken het Brusselse jeugdwerk wel, ik liep er stage en deed er zelf vrijwilligerswerk, maar ik was er ook een tijdje uit om iets compleet anders te doen. Opnieuw mijn weg zoeken maakt me wel wat onzeker. Je wilt het goed doen, maar je hebt niet meteen een concreet resultaat, het project kan alle richtingen uit, het is nieuw en nog wat abstract... Ik miste wel wat een sparringpartner in het begin.” (Verbindingsambassadeur Groep INTRO Brussel)

Na verloop van tijd richtte de verbindingsambassadeur de focus op het organiseren van een vakantieaanbod voor de OKAN-leerlingen van verschillende scholen, zowel in Sint-Pieters-Woluwe als in Anderlecht. Het doel was om de jongeren samen te brengen, maar het vakantieaanbod diende ook als aanloop naar de nieuwe OKAN-werking in Anderlecht. Tegelijk had de verbindingsambassadeur extra aandacht voor sterkere profielen onder de jongeren die na hun OKAN-jaar misschien wel een vrijwillig engagement zouden kunnen opnemen.

“Tijdens de activiteiten merk je toch dat er jongeren zich onderscheiden op vlak van motivatie en engagement. Ze helpen mee opruimen, ze praten met iedereen en niet enkel met hun

vrienden, ze helpen mee de spullen dragen. Dan moeten we nog even wachten tot hun Nederlands goed genoeg is zodat ze voldoende vlot kunnen communiceren. Ik wacht ook tot ze effectief uitstromen uit OKAN zodat ze niet de begeleidersrol hoeven op te nemen ten opzichte van andere jongeren uit hun klas.” (Verbindingsambassadeur Groep INTRO Brussel)

Begin juli is de verbindingsambassadeur dan met die ‘sterke profielen’ op kamp gegaan als een soort startanimatorcursus, een eerste kennismaking met de verschillende soorten spelen, speluitleg, groepsdynamica en begeleidershouding. Erg laagdrempelig, gratis en in eenvoudig Nederlands.

“De jongeren waren erg enthousiast maar er komt wel wat bij kijken. Het is niet evident om een ingevulde medische fiche terug te krijgen, we moesten uitleggen dat ze een slaapzak nodig hebben,... Verder was het erg avontuurlijk, enkel wat tenten in het midden van het bos. De douche was gewoon een emmer en er was alleen maar een composttoilet. Maar de jongeren wisten op voorhand waar ze aan begonnen. Sommige jongeren zeiden wel: ik heb al genoeg buiten geslapen. Maar eens op kamp, gingen ze er toch voor. Zo kon ik ook wat die negatieve connotaties aan buiten zijn, wegnemen. De inhouden werden ook verwerkt in avontuurlijke en sportieve activiteiten zoals klimmen, vloten bouwen,... Het is ook fijn om te zien hoe enthousiast ze reageerden op de sessies: de theorie achter animator zijn, zelf een spel uitleggen, reflecteren over hun rol als begeleider. Dat was echt uit hun comfortzone.” (Verbindingsambassadeur Groep INTRO Brussel)

Er gingen ook zes jongeren mee uit de OKAN-werking in Mechelen. Sommigen van hen namen al een engagement op, anderen hadden hier veel potentieel voor. Ondertussen draaien de Mechelse jongeren als vrijwilliger mee in het jeugdwerk. Ook Groep INTRO de Brusselse geeft jongeren een begeleidersrol binnen hun eigen OKAN-werking bij de wekelijkse activiteiten en de kampen.

“Door die jongeren te bevestigen in die begeleidersrol blinken ze helemaal en nemen ze nog meer engagement op. Door samen activiteiten te doen, samen te koken, te eten... is de band tussen ons veel sterker geworden. Er ligt nu een sterke basis om op deze jongeren beroep te doen. We zien ook echt hun meerwaarde: ze staan dicht bij de leefwereld van de jongeren, kunnen soms vlotter communiceren, ze zijn beter mee met Instagram, ze snappen hoe cricket werkt, ze kennen bepaalde muziekgenres...” (Verbindingsambassadeur Groep INTRO Brussel)

De OKAN-werking in Anderlecht werd ondertussen terug opgestart. Via kwaliteitsvolle vrijetijdsactiviteiten verkennen de jongeren terug het Brusselse jeugd-, sport- en cultuuraanbod. Ook het jeugdhuis in Anderlecht werd beter ingericht, er is opnieuw een medewerker aan de slag, maar de ruimte is eigenlijk te klein om activiteiten te doen met de hele groep OKAN-jongeren. Dus moeten de jeugdwerkers van Groep INTRO elke week zoeken naar (overdekte) ruimte waar ze met hun groep terecht kunnen. Een sporthal zou echt handig zijn, maar die is momenteel nergens niet te vinden. Er kruipt jammer genoeg veel energie in die locatiezoektocht.

Groep INTRO hanteert momenteel nog als beleid dat vrijwilligers in principe geen vergoeding krijgen, maar voor deze groep jongeren ligt dat moeilijk. Ze zorgen, ze studeren en ze werken, voor hun eigen levensonderhoud en dat van hun gezin, maar ook om geld op te sturen naar familie in het buitenland. Een vrijwillig engagement opnemen, wordt dan niet gemakkelijk.

“Soms durf ik deze jongeren bijna niet te vragen om mee te werken, want dan komen ze wel af, maar dan zeggen ze daarvoor hun shift op het werk af. Zo verliezen ze inkomsten. Oké, ze leren veel bij ons en ze hebben er veel aan. We geven hen coaching, vorming en inspraak. Het is niet dat ze gratis voor ons komen werken of dat ze de gaatjes moeten vullen. Het past in een kwaliteitsvol traject. We leggen hen ook wat in de watten en we leven mee met hen. Maar we mogen die financiële kant ook niet uit het oog verliezen. Ook andere

jeugdwerkingen vergoeden hun vrijwilligers, trouwens.” (Verbindingsambassadeur Groep INTRO Brussel)

Verdere toekomst van de OKAN-werking

Dankzij het project kon Groep INTRO ook een aantal individuele toeleidingen doen. Daarbij botste de verbindingsambassadeur op de ontoegankelijkheid van verschillende Brusselse sportclubs. Er zijn weinig plaatsen beschikbaar, je moet lang op voorhand en digitaal inschrijven, sommige clubs vragen hoge lidgelden... Groep INTRO heeft dit gesignaleerd aan de sportdienst van de VGC en met succes. De sportdienst zoekt en contacteert nu laagdrempelige sportclubs en organiseert er initiaties voor de OKAN-jongeren. Groep INTRO zoekt op zijn beurt naar jongeren die echt interesse hebben om die sport duurzaam uit te oefenen. Ze begeleiden hen naar en bij de initiatie en ondersteunen hen om zich effectief in te schrijven in deze clubs. Deze clubs werken steeds met de SNS-pas, dus zo kunnen ze de prijs drukken.

Ook plant de OKAN-werking een internationaal project dat helemaal gedragen wordt door de jongeren. Via acties die de talenten van de jongeren in de verf zetten, willen ze fondsen verzamelen om de buitenlandse reis te kunnen bekostigen. De reis draait vooral rond het ondernemerschap van de jongeren: hoe werk je samen, hoe zet je een evenement op, hoe bereik je een publiek,...?

Via de activiteiten en vooral via de kampen groeide er een sterke vertrouwensband tussen de OKAN-leerlingen en de jeugdwerkers van Groep INTRO. Ook de ouders schenken hun vertrouwen, deels door de associatie met school, deels door de verhalen van hun kinderen. Ook de OKAN-leerkrachten zijn sterk betrokken en ondersteunen de werking.

“Die OKAN-leerkrachten zijn echt de mooiste mensen die ik ken. Die willen het allerbeste voor hun leerlingen en het maakt echt een verschil als ze de werking mee uitdragen.”

(Verbindingsambassadeur Groep INTRO Brussel)

Op deze sterke basis wil Groep INTRO nu verder bouwen om ex-OKAN'ers als animator mee in te schakelen in de werking. In die zin verschilt de OKAN-werking niet fundamenteel van een andere jeugdgroep. Natuurlijk is er de taalbarrière, de leefsituatie en de culturele achtergrond van de jongere, maar daarnaast is dit ook een jongerenwerkingen met ruzies en verliefdheden en met jongeren die meer verantwoordelijkheid opnemen dan anderen.

“Het zijn Vlaamse en Brusselse jongeren in wording. Als jeugdwerker kan je met hen gewoon je ding doen, dat werkt bij hen even goed. Je daagt hen evenzeer uit om hun leefwereld te verbreden maar wel zo dat je de jongeren mee krijgt. Toegegeven, niet elke jeugdwerker slaagt daarin. Het vergt een bepaald profiel van jeugdwerker, maar het is niet eenvoudig om dat onder woorden te brengen. Het is een combinatie van enthousiasme, engagement, openheid, authenticiteit en betrouwbaarheid. Soms duurt een activiteit in principe tot vijf uur en zitten we er om acht uur 's avonds nog. Jongeren voelen dat we hen graag zien en om hen geven en dat het meer is dan job. Het zit 'm in de vele extra's die we doen voor deze jongeren. Zo'n engagement is misschien niet altijd gezond, maar je hebt het ergens wel nodig om dit werk goed te doen. Je moet het met hart en ziel doen. Jongeren merken: die houden iets teveel van ons want je wil alles voor hen doen, je bent er altijd voor hen en je bent altijd blij om hen te zien. ” (Verbindingsambassadeur Groep INTRO Brussel)

“Daarnaast heb je ook kennis nodig over de leefwereld van de jongeren, over het OKAN-onderwijs, over procedures en regels... anders kan je hen ook niet goed begrijpen en ondersteunen. Je moet ook iets te bieden hebben, en dat waarderen de jongeren ook.”
(Verbindingsambassadeur Groep INTRO Brussel)